

SATVERSMES TIESAS KOLĒĢIJA

Jura Alunāna iela 1, Rīga, LV-1010. Tālrunis: 67830735, 67210274. E-pasts: tiesa@satv.tiesa.gov.lv

LĒMUMS

PAR ATTEIKŠANOS IEROSINĀT LIETU

Rīgā

2025. gada 4. jūlijā

Satversmes tiesas 4. kolēģija šādā sastāvā: kolēģijas priekšsēdētāja Jautrīte Briede, tiesneši Veronika Krūmiņa un Juris Juriss,

kolēģijas sēdē izskatījusi Kurzemes rajona tiesas (turpmāk – Pieteikuma iesniedzēja) pieteikumu par lietas ierosināšanu (pieteikums Nr. 105/2025),

konstatēja:

1. No pieteikuma ir secināms, ka Pieteikuma iesniedzēja lūdz Satversmes tiesu atzīt Ministru kabineta 2012. gada 26. jūnija noteikumu Nr. 451 “Par zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksēm” (turpmāk – Noteikumi Nr. 451) 7.17. apakšpunkta pirmo teikumu (turpmāk – apstrīdētā norma) par neatbilstošu Latvijas Republikas Satversmes (turpmāk – Satversme) 1., 89., 91. un 105. pantam un Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam.

2. Apstrīdētā norma paredz, ka zvērinātam tiesu izpildītājam par normatīvajos aktos noteikto darbību īstenošanu, izpildot nolēmumu par kopīpašuma dalīšanu, maksā 160 *euro* un amata atlīdzību procentos no summas, kas iegūta no kopīpašuma vai tā daļas atsavināšanas, atbilstoši Noteikumu Nr. 451 5. punktā minētajiem apmēriem.

3. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 20. panta piektajai daļai, lemjot par to, vai uz saņemtā pieteikuma pamata ir ierosināma lieta, kolēģija vērtē, vai:

- 1) lieta ir piekritīga Satversmes tiesai;
- 2) iesniedzējs ir tiesīgs iesniegt pieteikumu;
- 3) pieteikums atbilst Satversmes tiesas likuma 18.–19.³ panta prasībām;
- 4) pieteikums nav iesniegts par jau izspriestu prasījumu;
- 5) pieteikumā ietvertais juridiskais pamatojums vai faktisko apstākļu izklāsts pēc būtības ir mainījies salīdzinājumā ar iepriekš iesniegto pieteikumu, par kuru lēmusi kolēģija.

4. Atbilstoši Satversmes tiesas likuma 16. panta 3. punktam Satversmes tiesa izskata lietas par Ministru kabineta noteikumu atbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normām. Pieteikumā ir apstrīdēta Ministru kabineta noteikumu normas atbilstība Satversmei un Tiesu izpildītāju likumam. Līdz ar to pieteikumā ietvertais prasījums ir piekritīgs Satversmes tiesai.

5. Satversmes tiesas likuma 17. panta pirmās daļas 9. punkts noteic, ka tiesības iesniegt pieteikumu par lietas ierosināšanu ir tiesai, izskatot civillietu. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 19.¹ panta pirmās daļas 1. punktu pieteikums iesniedzams, ja tiesa, izskatot civillietu pirmajā instancē, uzskata, ka norma, kas būtu jāpiemēro attiecīgajā lietā, neatbilst augstāka juridiska spēka tiesību normai.

Pieteikuma iesniedzējas izskatīšanā ir civillietā Nr. C69253525, kurā sūdzības iesniedzējs lūdz atzīt par prettiesisku zvērināta tiesu izpildītāja aprēķinu par tiesas nolēmuma izpildi. Zvērinātam tiesu izpildītājam izpildei tika nodots tiesas spriedums, ar kuru nolemts izbeigt sūdzības iesniedzējai un citai privātpersonai piederošo dzīvokļa kopīpašumu, pārdodot to atklātā izsolē, un iegūtos naudas līdzekļus sadalīt vienādās daļās starp šīm personām. Pēc nekustamā īpašuma pārdošanas izsolē zvērināts tiesu izpildītājs sagatavoja aprēķinu par sprieduma izpildes izdevumiem. Tajos iekļauta arī amata atlīdzība, kas aprēķināta, pamatojoties uz apstrīdēto normu.

Pieteikuma iesniedzēja norāda, ka apstrīdētajā normā noteiktais tiesu izpildītājam maksājamās amata atlīdzības apmērs no summas, kas iegūta no kopīpašuma vai tā daļas atsavināšanas, nesamērīgi ierobežo bijušā kopīpašnieka tiesības uz īpašumu un pārkāpj tiesiskās vienlīdzības principu. Turklāt, pieņemot apstrīdēto normu, nav ņemts vērā, ka Tiesu izpildītāju likuma 80. pantā nav ietverts pilnvarojums Ministru kabinetam noteikt zvērinātu tiesu izpildītāju amata atlīdzības taksas apmēru, izpildot nolēmumu par kopīpašuma dalīšanu. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 1., 89., 91. un 105. pantam, kā arī Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam.

Līdz ar to Pieteikuma iesniedzēja ir tiesīga iesniegt pieteikumu, ievērojot tam Satversmes tiesas likumā noteiktās prasības.

6. Saskaņā ar Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktu tiesas uzskats par apstrīdētās normas neatbilstību augstāka juridiska spēka tiesību normai ir juridiski jāpamato. Tādējādi tiesai pieteikumā ir jāietver juridiski argumenti gan par apstrīdētās tiesību normas saturu, gan par augstāka juridiska spēka tiesību normas (tiesību principa) saturu un šo normu pretrunu, kuru nav iespējams atrisināt ar citām juridiskām metodēm. Turklāt, ja pieteikumā apstrīdēta tiesību normas atbilstība vairākām augstāka juridiskā spēka tiesību normām, tajā jānorāda juridiskā argumentācija, kurā pamatota apstrīdētās normas neatbilstība katrai pieteikumā norādītajai augstāka juridiskā spēka tiesību normai. Tiesas pieteikuma gadījumā juridiskais pamatojums Satversmes tiesas likuma izpratnē ir juridisko argumentu kopums, kas ir nepieciešams un vienlaikus arī pietiekams prasījuma apmierināšanai.

6.1. Pieteikumā lūgts atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 1. pantam un Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam. Pieteikumā citēta Satversmes tiesas judikatūra un vispārīgi norādīts, ka Ministru kabinets, izdodot apstrīdēto normu, ir pārkāpis tam doto pilnvarojumu. Taču šādas vispārīgas norādes nav atzīstamas par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Pieteikumā nav norādīti juridiski argumenti, kas pamatotu apstrīdētās normas

iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 1. pantam un Tiesu izpildītāju likuma 80. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

6.2. Pieteikuma iesniedzēja lūdz vērtēt apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 89. pantam.

Satversmes 89. pants noteic, ka valsts atzīst un aizsargā cilvēka pamattiesības saskaņā ar Satversmi, likumiem un Latvijai saistošiem starptautiskajiem līgumiem. Ja tiek lūgts vērtēt tiesību normas atbilstību šim pantam, pieteikumā ir jāpamato, kādas papildu tiesības vai saistības, kas neietilpst Satversmes pamattiesību normu saturā, attiecībā uz konkrēto situāciju izriet no Satversmes 89. panta. Pieteikumā šāds pamatojums nav sniegts.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 89. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punkta prasībām.

6.3. Pieteikuma iesniedzēja uzskata, ka apstrīdētā norma neatbilst Satversmes 91. pantam.

Satversmes tiesa ir atzinusi, ka likumdevējs Satversmes 91. pantā ietvēris divus savstarpēji cieši saistītus principus: tiesiskās vienlīdzības principu – pirmajā teikumā un diskriminācijas aizlieguma principu – otrajā teikumā (*sk. Satversmes tiesas 2005. gada 14. septembra sprieduma lietā Nr. 2005-02-0106 9.3. punktu*). Vērtējot to, vai apstrīdētā norma atbilst Satversmes 91. pantā ietvertajam tiesiskās vienlīdzības principam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai un kuras personas (personu grupas) atrodas pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos; 2) vai apstrīdētā norma paredz vienādu vai atšķirīgu attieksmi pret šīm personām; 3) vai šāda attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu; 4) vai šādai attieksmei ir objektīvs un saprātīgs pamats, proti, vai tai ir leģitīms mērķis un vai ir ievērots samērīguma princips (*sk. Satversmes tiesas 2020. gada 2. novembra sprieduma lietā Nr. 2020-14-01 8. punktu*).

Lai noskaidrotu, vai un kuras personu grupas atrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos, ir nepieciešams noteikt galveno šīs grupas vienojošo pazīmi (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 23. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 17. punktu*). Turklāt Satversmes tiesai ir jāvērtē arī tas, vai nepastāv kādi būtiski apsvērumi, kas norāda, ka šādas personu grupas neatrodas vienādos un pēc noteiktiem kritērijiem salīdzināmos apstākļos (*sk. Satversmes tiesas 2013. gada 9. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2012-14-03 17.2. punktu*).

Vērtējot, vai atšķirīgā attieksme ir noteikta ar normatīvajos aktos paredzētā kārtībā pieņemtu tiesību normu, Satversmes tiesa noskaidro, vai apstrīdētā norma ir: 1) pieņemta, ievērojot normatīvajos aktos paredzēto kārtību; 2) izsludināta un publiski pieejama atbilstoši normatīvo aktu prasībām; 3) pietiekami skaidri formulēta, lai persona varētu izprast no tās izrietošo tiesību un pienākumu saturu un paredzēt tās piemērošanas sekas (*sk. Satversmes tiesas 2022. gada 21. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2021-27-01 18. un 31. punktu*). Noskaidrojot, vai atšķirīgā attieksme atbilst samērīguma principam, Satversmes tiesa pārbauda: 1) vai izraudzītie līdzekļi ir piemēroti leģitīmā mērķa sasniegšanai; 2) vai šāda rīcība ir nepieciešama jeb vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2015. gada 3. novembra sprieduma lietā Nr. 2015-10-01 18. punktu*).

Savukārt diskriminācijas aizlieguma princips papildina, precizē un palīdz piemērot tiesiskās vienlīdzības principu konkrētās situācijās. Diskriminācijas aizlieguma principa mērķis ir izskaust atšķirīgu attieksmi, kas balstīta uz kādu nepieļaujamu kritēriju (*sk. Satversmes tiesas 2018. gada 29. jūnija sprieduma lietā Nr. 2017-28-0306 9. punktu*). Šādi kritēriji ir, piemēram, dzimums, rase, nacionālā piederība, reliģiskā pārliecība, piederība pie noteiktas sociālās grupas (*sk. Satversmes tiesas 2008. gada 29. aprīļa sprieduma lietā Nr. 2007-25-01 7.1. punktu*). Tāpēc, pamatojot apstrīdēto normu iespējamo neatbilstību Satversmes 91. panta otrajam teikumam, pieteikumā arī jāpamato, ka atšķirīgā attieksme ir balstīta uz kādu no nepieļaujamajiem kritērijiem.

Pieteikumā ir vispārīgi norādīts, ka, veicot publisku izsoli vai izsoles rīkošanu mantas dalīšanas nolūkā, zvērināta tiesu izpildītāja atlīdzības takse ir mazāka, nekā gadījumā, ja izsole tiek rīkota, lai izpildītu tiesas nolēmumu par kopīpašuma dalīšanu. Apstrīdētajā normā noteiktā atlīdzības likme zvērinātam tiesu izpildītājam esot diskriminējoša un neatbilstot tiesiskās vienlīdzības principam. Tomēr šādas vispārīgas norādes nav uzskatāmas par juridisko pamatojumu Satversmes tiesas likuma izpratnē. Pieteikumā nav sniegts Satversmes tiesas judikatūrai atbilstošs juridiskais pamatojums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 91. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

6.4. Pieteikumā arī lūgts atzīt apstrīdēto normu par neatbilstošu Satversmes 105. pantam.

Pārbaudot apstrīdētās normas atbilstību Satversmes 105. pantam, Satversmes tiesa noskaidro: 1) vai apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums ir noteikts ar pienācīgā kārtībā pieņemtu normu; 2) vai tam ir leģitīms mērķis; 3) vai tas ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi. Noskaidrojot, vai ierobežojums ir samērīgs ar tā leģitīmo mērķi, Satversmes tiesa pārbauda: 1) vai ar izraudzīto līdzekli var sasniegt leģitīmo mērķi; 2) vai leģitīmo mērķi nevar sasniegt ar indivīda tiesības mazāk ierobežojošiem līdzekļiem; 3) vai labums, ko iegūst sabiedrība, ir lielāks par indivīda tiesībām nodarīto kaitējumu (*sk. Satversmes tiesas 2021. gada 7. oktobra sprieduma lietā Nr. 2020-59-01 17. un 20. punktu*).

Pieteikumā ir vispārīgi norādīts, ka apstrīdētajā normā ietvertais ierobežojums ir nesamērīgs. Tomēr tajā nav ietverti Satversmes tiesas judikatūrai atbilstoši juridiski argumenti, kas pamatotu apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam.

Līdz ar to pieteikums par apstrīdētās normas iespējamo neatbilstību Satversmes 105. pantam neatbilst Satversmes tiesas likuma 18. panta pirmās daļas 4. punktā noteiktajām prasībām.

Ņemot vērā konstatēto un pamatojoties uz Satversmes tiesas likuma 20. panta piektās daļas 3. punktu, Satversmes tiesas 4. kolēģija

nolēma:

atteikties ierosināt lietu pēc Kurzemes rajona tiesas pieteikuma (pieteikums Nr. 105/2025).

Lēmums nav pārsūdzams.

Kolēģijas priekšsēdētāja

Jautrīte Briede